

Dødsdansen-

Utdrag fra Ragnar Kvam jr.'s Havet har meg nå. Utgitt første gang i 1992.
Eier av Northern Quest, en 37 fot Bostrøm. Jordomseiler i 13 år.

Ornaith Murphy gjorde ikke som alle andre det året.

I måneder hadde den internasjonale flåten av dypvannsseilere ligget i Bay off Islands på New Zealand og ventet på at syklonsesongen skulle ebbe, og da april og mai endelig kom, seilte de fleste av oss norover mot tropene.

Noen, som meg selv, skulle delta i en kappseilas til Japan med opphold i Fiji og på Guam. Andre drog mot Tong, Vanuatu og Ny Caladonia, eller kanskje mot Vest over Tasmanhavet til Australia.

Men Ornaith skulle østover til Tahiti, og for og slippe å få vær og vind midt imot, ville hun følge den sydlige, barske turen gjennom *the Roaring Forties*.

Hun hadde også andre grunner til og gi seg i kast med brølende vestavindene på 40 grader syd.

Selv om hun hadde seilt alene fra Golden Gate til Bay of Islands, mente hun at hun fortsatt hadde noe og lære. Hun trengte erfaring fra seiling på høyere breddegrader enn de tropiske.

Hun ville ha mer *action*.

Hun ville dessuten kunne gi vettuge svar når hun siden ble spurt til råds av folk som planla oversjøiske seilturer. For, som hun sier, det er livsfarlig og lytte til seilere som bare har gjennomført en større overfart og likevel snakker som om de kan det hele.

Men som mange andre seilere jeg har møtt, er også Ornaith en romantiker. Hun hadde ganske enkelt lyst til og ta en titt på havet og bølgene i den delen av verden.

Båten hun seilte, var en 30 fots **Albin Ballad**, bygget i Sverige i 1973. Ballad'en populær også i Norge, er en stiv bidevindsbåt (på kryss) konstruert for hardt vær langs skandinaviske kyster.

Og nettop Ornaiths båt hadde vist at den dugde, for den vant sin klasse i den tragiske "Fastnet-seilasen" i 1979.

Hun kalte båten Sola, som hun mente måtte være hunkjønnnsformen av solo, alene.

Dagen kom, og spent til det ytterste satte Ornaith seil og drog av gårde.

Venner vinket henne farvel fra Dampskipsbrygga i Opuia, og det mangler ikke på gode ønsker, for innbyggerne av den lille sjøfartsbyen innerst i Bay off Islands, kryssset alltid ekstra fingrene når noen la ut mot de rasende breddegradene lengst syd i stillehavet.

For en lett bris, seilte hun ut mellom de mange øyene som har gitt bukta navn, og mens hun justerte seil og skjøter, falt hun langsomt til ro. Hun slapp kysten ved Cape Brett og var endelig alene.

Ornaith liker den rullende døgnrytmen til havs bedre enn å ligge til ankers ved øyer og atoller, og sånn sett hadde hun valgt den perfekte rute. Hun ville ikke støte på land noen sted, og måtte tilbakelegge mer enn 3000 nautiske mil for å nå Tahiti. Om noe gikk galt, ville hun være utenfor all rekkevidde.

I Ocean Passages of the World står det at seilfartøyer som vil seile fra nordenden av New Zealand til Tahiti, bør krysse den 40. breddegrad før kursen settes østover.

Først ved 155 grader vest legges kursen svakt norover til båten fanges opp av de sydvestelige passatvindene. Ornaith ville følge disse rådene, basert på århundre gamle rapporter fra seilskutetiden.

Alt gikk godt i tre dager, men om kvelden den fjerde dag kom den første stormen.

I mørket så hun ikke sjøene, og ved ti tiden kom en bølge som banket Sola flat.

Et øyeblikk lå båten med mastetoppen i vannet.

Ornaith opplevde sin første *knockdown*.

En ny bølge kom og slo båten ned igjen, Ornaith ble begravd av vannmassene, og hun kjente redningsselen stramme rundt halsen.

I noen sekunder trodde hun det var slutt, men Sola reiste seg på nytt, og Ornaith fant seg sittende rundt masten, som om hun kjertegnet den.

-Akkurat da brøt månen gjennom en flerke i skydekket sier hun.- Det var så vakkert. Du vil kanskje ikke tro det når jeg sier at i det øyeblikket ville jeg ikke vært noe annet sted i verden.

- Å jo, jeg tror deg, svarer jeg. Jeg hadde følt det samme den gangen jeg sammen med Sigmund reddet Northern Quest gjennom den Engelske kanal, og da jeg sammen med Lars Marius og Jonathan red av stormen i Beringhavet.

Jeg tror vi som lever vårt liv på havet har noe felles: Vi forlater ikke den slagmarken vi slåss og vinner på.

Og Ornaith nektet og gi seg. Hun kunne snud og seilt tilbake til New Zealand. Men til tross for mye ødelagt utstyr bestemte hun seg for og fortsette.

Verst hadde det gått utover vindroret. Fløyen var borte, og pendelen hadde brukket. Et seil og sovepose hadde også forsvunnet over bord. Dessuten var hun redd for at riggen hadde tatt skade, for masten virket løsere. Motoren startet heller ikke.

Under overfarten fra San Fransisco til Hawaii ble Sola angrepet av en hval. Det ublide møtet resulterte at rorstammen ble bøyd slik at båten ikke lenger lot seg styre av vindroret. I dagevis satt Ornaith mer eller mindre surret til rorkulten, og nå var hun fast bestemt på å

hindre at det skjedde igjen. En aleneseiler uten selvstyrer blir raskt utmattet.

Så hun begynte og reparere. Med stort besvær klarte hun og lage en ny fløy.

Pendelen skjøtet hun sammen med metallbiter og bolter og muttere før hun la på noen lag med epoxy lim.

Hun har tatt vare på denne pendelen, og senere under mitt opphold i San Fransisco viste hun meg den. Jeg ble imponert over oppfinnsomheten og sa det til henne.

Hun viftet det bort med en mine som sa noe sånt som at "må du, så må du".

Stormen la seg like fort som den hadde kommet, men Ornaith nådde snart den evige kulingen fra vest som tidlige mannskaper om bord i seilskutene fikk til og snakke om de hylende førtigradene.

Som et nurk fløy Sola gjennom berghøye sjøene der små feil kunne ende i katastrofe.

Stormen var bare ouverturen til Dødsdansen som nå begynte.

Noen dager senere ble Sola rammet av et lyn.

Ødeleggelsen denne gangen ville tatt luven fra de fleste skippere. Om jeg hadde seilt Sola, og ikke hadde gjort vendereis etter stormen, ville lynnedslaget definitivt fått meg til og sette kursen nordover igjen og ut av kulingbeltet. Deretter ville jeg ha forsøkt å ta meg tilbake til New Zealand som ennå ikke lå så avskrekkende langt bort. Men trassig kastet Ornaith seg over sin nye håpløse situasjon, for hun har utholdighet som få, og hvem vet, kanskje gjorde hun det eneste riktige.

Lynet ødela all elektronikk om bord oi Sola, satelittnavigator, VHF, radio. Hadde Ornaith næret håp om og få igang motoren igjen etter stormen, kunne hun skyte en hvit pil etter det nå.

Lynet hadde svidd av alle elektriske ledninger i motorrommet. Verre var det at det sakte gikk opp for henne at de tre kompassene hun hadde om bord, ikke lenger virket.

Men verst var det at plastsekstanten hun hadde surret fast til masten under dekk, hadde smeltet.

Ornaith befant seg tusen mil til havs uten kompass og sekstant, og det hun lette etter var en liten øy to tusen mil unna!

Det hører til enver seilers skrekk å oppdage at han ikke vet hvor han er.

Sett en maur på ett stort, hvitt og ukjent laken og se hva som skjer. Den virrer rundt.

Ornaith seilte mot det hun trodde var øst, men det ble et slags gjettverk siden tunge skyer i døgn etter døgn skjermte for sol og stjerner. Først da nettene begynte og bli lengre i den australske vinteren, forstod hun at hun hadde kommet for langt syd.

Hun hadde en del litteratur om navigasjon om bord, og mens Sola seilte rundt på måfå i sjøer som bare ble større, satt Ornaith fordypt over bøkene. Hun fant løsningen.

Hun laget seg en kvadrant av tre blyanter, og med dette primitive instrumentet begynte hun og priktisere den såkalte *breddegrads seilingen* som Christopher Columbus, Vasco Da Gama og Ferdinand Magellan brukte da de på fjorten- og femtenhundretallet seilte nye verdensdeler.

Ved og rette et bein i kvadranten mot et kjent himmellegeme og et annet mot horisonten kunne Ornaith, Om hun siktet godt, måle vinkelen mellom horisonten og det hun så på himmelen. Vinkelen tilsvarte breddegraden hun seilte på.

Tahiti ligger på 17 grader og 30 minutter sydlig bredde. I første omgang måtte Ornaith konsentrere seg på og finne denne breddegraden, for klarte hun og følge den mot øst midt i havets endeløshet, ville hun teoretisk finne sitt mål. Men siden hun uten sekstant ikke lenger kunne bestemme lengdegraden, hang t strategien på at hun holdt seg vest for Tahiti til hun fant 17 30 S.

Bommet hun, måtte hun i værste fall belage seg på og nye tusenvis av sjømil mot kysten av Sør-Amerika. Eller hun risikerte å bli skyllet opp på et rev i Det foræderiske Tuamotuarkipelet 200-300 nautiske mil norøst for Tahiti.

Mens hun forteller, gir Ornaith inntrykk av at den videre seilasen til Tahiti egentlig ikke er noe og snakke om for det gikk jo greit, ikke sant?

Jeg vet ikke om det er falsk beskjedenhet som styrer henne, eller om turen ikke ble så nervepirrende og vanskelig. Men sneven av stolthet seilere føler når de balanserer på eggen til det hinsidige og gjennom flaks og dyktighet fortsatt flyter når uværet og ulykken er over.

Jeg ville følt meg uhyre hjelpeløs i Ornaiths situasjon, og jeg kan bare håpe at jeg hadde klart og holde motet oppe.

Men, som hun sier, hun hadde båt og seil for tre måneder, og trengte hun egentlig noe mer?

Hun følte dessuten at bunnen var nådd. Nå kunne det ikke skje flere uhell.

Som om det ikke var mer som kunne gå i stykker på Sola. I det stykket fikk hun rett. Hun seilte og navigerte som best hun kunne, og tiden kon da hun mente det ikke kunne være langt igjen.

Henns største bekymring i de dager var at hun skulle renne på land i mørket. Så natt etter natt holdt hun seg på dekk for og lytte etter brenninger. Men hun var heldig, for den første landkjenning fikk hun midt på dagen. Som så ofte før, trodde hun det var en sky hun så i horisonten, men endelig var det en annerledes sky, og hun skjønnte at hun hadde funnet Moorea som er Tahitis naboøy. *Chapau.*

I Papeete, Tahitis hovedstad, nøt Ornaith livet med skorpesprø baguetettes, franske oster og rødvin.

Hennes sønn fløy inn med en kamerat, og sammen seilte de i ro og mak videre til Hawaii.

Der smalt skjebnen til igjen.

Ornaith hadde danset med bølger der nede i Sydhavet, og hun var nær blitt borte i deres fråde. Nå vandret hun glad av sted på Hawaii med hodet fullt av forberedelser til neste legg som skulle ta henne med til Chile og "sundet" som hun kalte Magellan-stredet.

Men så kom bilen som kjørte henne ned, og med brukne bein, og ødelagt hofte ble hun lagt på båre.

Hun smilte tappert, men hun klarte ikke og holde tårene tilbake, for bittert gikk tanken til alle dem som hadde sagt det var farlig å seile, og som nektet å se uriaspostene i sin egen bilene tilværelse.

Men tårene rant også fordi hun visste det ville bli lenge til hun kunne seile igjen. Da jeg besøkte Ornaith og Kieran i leiligheten deres i San Fransisco, tok Ornaith meg inn på deres soveværelse. På veggen bak sengen hadde hun slått opp sjøkartet over Magellan-stredet, og minutiøst hadde hun plottet inn kursen hun ville følge.

En dag tar hun kartene ned av veggen og drar. Hun må bare kvitte seg tanken med stokken først.

Dødsdansen i det brølende syd skremte henne ikke.

Ornaith seilte igjen med Sola III med tragisk utfall.

Ornaith Murphy

Maybe you know that noted singlehander Ornaith Murphy has been missing for several months. Ornaith, her soon-to-be-former husband Kieran, and Ornaiths Cal 39, Sola III just up and disappeared last December. There's nothing, no clues, no traces, no signs of violence, nothing.

They're just gone.

I remember reading a story in Latitude 38, written by a cruising family in trouble in some heavy weather off the coast of Australia a few years ago. A reassuring voice came on the radio, and a while later, a Cal 39 appeared nearby to lend moral support. Singlehandedly, in violent seas, Ornaith kept in touch with the stricken boat, circling them and talking over the radio with them.

Ornaith rounded Cape Horn singlehanded, losing Sola III's rudder on the trip. She managed to pull through, she was tremendously capable. She was handsome, too; do you know how some women are "beautiful" and some women are beautiful in a different way, a way that requires a different word? Well, Ornaith was handsome. She was tiny, dark haired, blue-eyed and outrageously Irish. I met her once at a Singlehanded Sailing Society meeting and saw her around the SSS a couple of other times.

She's going to be missed, she's missed already.

I don't know why Ornaith's disappearance has bugged me so much, I really didn't know her at all. Yet, it's prompted me to take out my pen and write some real poetry, something I haven't done much in the last couple of years. This upcoming Singlehanded Farallones Race is dedicated to the memory of Ornaith Murphy. Those who race are encouraged to drop flowers on the windward side of the Farallones, or to recite a poem; Ornaith apparently loved poetry. I never knew that.

Ornaith Murphy in 1994
Photo Shimon Van Collie